

‘Onze speciale gast is er!’

Hoe haal je meer uit een schrijversbezoek?

door Annemarie Jongbloed

Dat een schrijver in de klas vaak voor leesenthousiasme zorgt, blijkt onder andere uit het onderzoek *Dichter bij de schrijver, dichter bij lezen*.^{*} Maar hoe kun je als leerkracht bijdragen aan een nóg succesvoller bezoek? Hoe je de les van de auteur voorbereidt, jouw gedrag tijdens het bezoek en wat je erna met de kinderen doet, kan voor langere tijd impact hebben op het leesgedrag van leerlingen.

Met een blij gezicht word ik door de leerkracht verwelkomd: ‘Wat fijn dat je er bent! Heb je al thee?’ Ze draait zich naar de kinderen: ‘Onze speciale gast is er!’

Op een grote tafel staan mijn boeken en er hangt een slinger met op elk vlaggetje een handgeschreven vraag voor mij. Ook op het digibord staat een welkomstwoord met daarom heen plaatjes van mijn boeken. De kinderen kijken me verwachtingsvol aan. Ze hebben er duidelijk zin in. Deze leerkracht straalt naar de kinderen uit dat mijn les (en dus lezen/boeken) belangrijk is. Ze heeft mijn bezoek goed voorbereid en daarmee de kinderen ‘aan’ gezet, nieuwsgierig gemaakt en er zo voor gezorgd dat het bezoek meer diepgang krijgt.

De auteur als echt mens

Tijdens een bezoek beseffen veel kinderen ineens dat er achter de naam op het boek dat ze hebben gelezen, een echt mens schuilt. Iemand aan wie je vragen kunt stellen over de inhoud van het boek, maar ook over het schrijven van boeken in het algemeen. Alleen al dat besef kan lees bevorderend werken. Want als je weet wat de gedachtegang van de schrijver was bij het schrijven van dit boek, word je misschien (nog meer) nieuwsgierig naar dit boek en de andere boeken van de auteur.

Als de schrijver uit eigen werk voorleest, kan dat voor kinderen zijn alsof een beroemde popster komt zingen. Alleen dat al kan kinderen motiveren tot het lezen van een boek. En natuurlijk helpt het als de auteur stopt bij een spannend stukje waardoor kinderen zin hebben om zelf verder te lezen (‘Ah, niet stoppen!’)

Door in gesprek te gaan met de schrijver ontdekken kinderen soms een diepere laag of een ander perspectief in het verhaal. En als kinderen het verhaal beter begrijpen, willen ze vaak nog meer boeken van deze schrijver lezen. En als de auteur tijdens het bezoek een van haar boeken van een handtekening voorziet, kan dat de meeste ongemotiveerde lezer aan het lezen krijgen!

Genoeg redenen dus om een schrijver uit te nodigen. In dit artikel vind je tips om meer uit een schrijversbezoek te halen.

Van start

De meeste scholen nodigen een auteur uit voor meerdere klassen. Soms nodigt een leerkracht zelf een schrijver uit in de klas. Maar steeds vaker doet een leesconsulent van de plaatselijke bibliotheek dat. In dat geval is het fijn als deze van tevoren overlegt met de betreffende leerkrachten of in ieder geval de leescoördinator van de school. Het is mij

meermaals overkomen dat leerkrachten niet op de hoogte waren van mijn bezoek. Gelukkig krijg ik dan meestal alsnog een warm welkom.

Maar welke schrijver nodig je uit? Dat kan een auteur zijn wiens boek je hebt voorgelezen of omdat je goede verhalen hebt gehoord over haar schoolbezoeken. Misschien vind je het leuk om een lokale auteur te vragen of merk je dat veel kinderen een bepaalde schrijver willen ontmoeten. Bedenk ook of je wil dat een auteur alleen komt voorlezen of wil je een interactieve les? Wil je dat kinderen zelf aan de slag gaan of wil je een andere invulling? Denk ook na over de grootte van de groepen. Het is misschien goedkoper om groepen bij elkaar te zetten, maar dan is er minder ruimte voor interactie en diepgang. Waar kies je voor?

Je kunt het schrijversbezoek eventueel koppelen aan het thema waarmee je werkt. Gaan je lessen bijvoorbeeld over het klimaat, nodig dan een schrijver uit die daarover heeft geschreven. Je kunt ook kiezen voor onderwerpen die in de klas spelen. Is bijvoorbeeld meidenvenijn aan de orde in de klas, kies dan voor een schrijver van een boek met dat onderwerp en vraag of zij daar een les over kan geven. Of wil je de wereld van de kinderen juist groter maken en hen kennis laten maken met iets dat voor hen onbekend is?

Met mijn boek 'De meestervervalser' bijvoorbeeld kom ik in klassen waarin kinderen, net als de hoofdpersoon, in gezinnen opgroeien waar weinig geld is. Maar in andere groepen is dit een wereld die zij helemaal niet kennen wat hen nieuwe inzichten oplevert.

Het kan ook zijn dat je een auteur inzet om kinderen te helpen met het schrijven van een eigen verhaal of gedicht. En sommige schrijvers bieden dit allemaal!

Vorbereiding op het bezoek

Vertel de kinderen een paar weken van tevoren dat de schrijver op bezoek komt. Kennen de kinderen de auteur en/of de boeken? Hebben ze de boeken gelezen? Bekijk samen de website van de schrijver. Zorg voor boeken in de klas. Laat de covers van de boeken zien. Maak kinderen nieuwsgierig: 'Waar zou het boek over gaan? Waar denk je aan bij de titel?' Lees (een stukje) voor.

Laat de kinderen vragen bedenken. Schrijvers krijgen vaak vragen als Hoe oud ben je?, Wat is je lievelingsdier? en Hoe heten je kinderen? Om het bezoek meer inhoud te geven, kun je de kinderen verzoeken om vooral vragen over de boeken en het schrijfproces te bedenken.

Zelf bel of mail ik altijd van tevoren met de contactpersoon over de invulling van mijn bezoek en wat ik nodig heb, bijvoorbeeld een werkend digibord en een paar grote vellen papier (en een kop thee is ook altijd fijn. Betrek kinderen ook bij de fysieke voorbereiding, bijvoorbeeld door hen de boekcovers te laten (na)tekenen en op te hangen in de klas of een welkomstwoord op het digibord te laten schrijven.

Tijdens het bezoek

Leerkrachten hebben veel werk en het is misschien verleidelijk om tijdens het bezoek nakijkwerk of een andere klus te gaan doen. Toch doe je daarmee de kinderen en jezelf tekort. Een schrijversbezoek bied je de kans om vanaf een afstandje kinderen te observeren. Hoe gedragen ze zich, wat maakt hen enthousiast of niet, welke spontane vragen stellen ze, hoe luisteren ze, welke onderwerpen spreken hen aan? Hierdoor leer je je pappenheimers nog beter kennen. En omdat je de les volgt, kun je hier na het bezoek in je lessen goed op aansluiten zodat het bezoek nog meer diepgang krijgt.

Als leerkracht zorg je natuurlijk ook voor rust en orde in de klas. Vertel, vlak voordat de les begint, kort wat je van de leerlingen verwacht qua luisterhouding en meedoen. Doe zelf tijdens het bezoek mee met eventuele activiteiten. Jouw gedrag is een belangrijk voorbeeld voor de kinderen.

Na het bezoek

Vaak is het fijn om meteen na het bezoek even te bewegen en daarna terug te komen op de les: wat zei de schrijver ook alweer over boeken, het schrijven van verhalen? Koppel er een opdracht aan. Dat kan een schrijfofdracht zijn, bijvoorbeeld: de schrijver heeft een stukje voorgelezen: verzin zelf hoe het verhaal verder zou kunnen gaan. Of laat (een stukje van) het verhaal naspelen. Lees zelf verder voor uit het boek en plan extra leestijd; de kinderen zijn vlak na een schrijversbezoek vaak heel gemotiveerd om te lezen. Laat de kinderen een andere cover voor het boek bedenken. Laat hen een brief aan de auteur schrijven waarin ze vertellen wat ze van het bezoek vonden en waarom. Ga samen op zoek naar meer boeken over hetzelfde onderwerp. Kortom: maak gebruik van de betrokkenheid die er op dat moment (meestal) is!

Via De Schrijverscentrale kun je schrijvers en illustratoren boeken. Op de website www.deschrijverscentrale.nl vind je honderden verhalenmakers met elk een eigen pagina. Je kunt ook om advies vragen aan de medewerkers van De Schrijverscentrale.

Zoek je een boek over een bepaald thema? Op de website www.kinderboekenrijk.nl vind je lijsten met boeken, ingedeeld op bijvoorbeeld vluchten, arm en rijk, seksuele diversiteit en dergelijke.

Over de auteur

Annemarie Jongbloed is auteur van diverse kinderboeken zoals *Het regent ganzen*, *De superhacker* en *De meestervervalser*. Ze bezoekt scholen en bibliotheken met workshops en lezingen voor zowel kinderen als volwassenen. Meer informatie: www.annemariejongbloed.nl. Ook haar andere werk bestaat veelal uit leesbevordering.

*Bos, L., Damstra, G., Kieft, M., Notten, N., & Wijs, F. de, 2018.